

Plan wynikowy nauczania geografii w klasie II gimnazjum.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
POŁOŻENIE I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE POLSKI.	1	Geograficzne i polityczne położenie Polski w Europie i na świecie. Skład narodowościowy ludności naszego kraju.	1	– określenie geograficznego położenia Polski w Europie; – znajomość nazw państw sąsiednich; – wskazanie na mapie skrajnych punktów terytorium naszego kraju; – ogólna znajomość składu narodowościowego ludności Polski.	– określenie politycznego położenia Polski w Europie; – rozumienie konsekwencji wynikających z położenia Polski w Europie Środkowej; – wskazanie przykładów narodowych i kulturowych tradycji Polski.
	2	Wydarzenia z przeszłości geologicznej, które miały największy wpływ na współczesne ukształtowanie powierzchni Polski.	1 (0,5)	– znajomość podziału dziejów geologicznych na ery; – znajomość podstawowych rodzajów skał (magmaowe, osadowe, metamorficzne); – rozumienie wpływu głównych wydarzeń geologicznych (zalewów morskich, ruchów górotwórczych, zlodowaceń) na ukształtowanie terenu.	– znajomość przebiegu tworzenia się gór fałdowych, zrębowych i wulkanicznych; – wskazanie na mapie przykładowych jednostek tektonicznych i powiązanie ich z odpowiednimi wydarzeniami geologicznymi.
	3	Wpływ zlodowaceń skandynawskich na rzeźbę powierzchni Polski.	1 (0,5)	– znajomość pojęć: <i>lądolód</i> , <i>zlodowacenie</i> ; – rozróżnianie lodowców kontynentalnych i górskich oraz form terenu powstałych w wyniku ich działalności; – wskazanie na mapie Polski najważniejszych polodowcowych form terenu (moren, jezior, pradolin).	– znajomość nazw i okresów występowania kolejnych zlodowaceń; – znajomość głównych rodzajów skał budujących formy polodowcowe; – rozróżnianie rzeźby staroglacjalnej i młodoglacjalnej;
	4	Główne cechy ukształtowania powierzchni Polski.	1 (0,5)	– ogólna charakterystyka ukształtowania powierzchni Polski (układ pasowy); – wskazanie na mapie najwyższego i najniższego punktu powierzchni Polski; – zakwalifikowanie własnego regionu do odpowiedniego pasa rzeźby terenu.	– znajomość typów rzeźby terenu i ich głównych cech; – charakterystyka ukształtowania powierzchni własnego regionu; – rozumienie krzywej hipsograficznej.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
POŁOŻENIE I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE POLSKI.	5	Surowce mineralne – występowanie i wydobycie w Polsce.	1	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminu <i>surowiec mineralny</i>; – rozumienie podziału surowców na energetyczne, metaliczne, chemiczne, budowlane (skalne); – wskazanie na tematycznej mapie Polski miejsc wydobycia naszych najważniejszych bogactw mineralnych; – znajomość bogactw mineralnych własnego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznawanie próbek różnych surowców mineralnych; – znajomość źródeł informacji dotyczących wydobycia surowców mineralnych w Polsce; – określenie znaczenia poszczególnych surowców dla polskiej gospodarki.
	6	Czynniki kształtujące klimat Polski. Cechy klimatu naszego kraju.	1 (2)	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnianie terminów <i>pogoda</i> i <i>klimat</i>; – rozumienie wpływu czynników klimatotwórczych na składniki klimatu Polski; – umiejętność czytania map i wykresów klimatycznych; – znajomość głównych cech klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonanie podziału czynników klimatotwórczych na meteorologiczne i niemeteorologiczne; – ocena znaczenia wpływu poszczególnych czynników na klimat Polski; – znajomość cech charakterystycznych dla klimatu własnego regionu.
	7	Sieć rzeczna i inne wody powierzchniowe w relacjach z klimatem i rzeźbą terenu.	1	<ul style="list-style-type: none"> – rozumienie zjawisk i procesów warunkujących obieg wody w przyrodzie; – znajomość terminów: <i>zlewisko</i>, <i>dorzecze</i>, <i>dział wodny</i>; – znajomość i rozumienie wpływu klimatu oraz rzeźby terenu na układ sieci rzecznej w Polsce; – wskazanie na mapie głównych rzek i jezior Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> – określenie przynależności dowolnej rzeki na mapie do konkretnego dorzecza i zlewiska; – wyróżnianie typów jezior i ujść rzecznych; – znajomość zagadnień i problemów dotyczących gospodarki wodnej w kraju i w regionie.
	8	Typy gleb w Polsce – czynniki wpływające na ich kształtowanie się i rozmieszczenie.	1	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminu <i>gleba</i> oraz procesów prowadzących do jej powstania; – znajomość głównych typów gleb w Polsce i rozumienie przyczyn ich powstania w danym miejscu; – wskazanie obszarów o najlepszych glebach w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka wybranych procesów glebotwórczych; – rozpoznawanie profili głównych typów gleb (występujących w Polsce); – ocena jakości gleb w skali kraju i regionu.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
POŁOŻENIE I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE POLSKI.	9	Znaczenie lasów dla środowiska przyrodniczego i gospodarki narodowej.	1	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość pojęć: <i>las</i>, <i>ekosystem</i>, <i>biotop</i>, <i>biocenoza</i>; – rozumienie funkcji lasu: przyrodniczych (ekosystem, „zielone płuca”, czynnik glebotwórczy) i gospodarczych (bogactwo naturalne); – wskazanie na mapie tematycznej większych kompleksów leśnych w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość typów siedliskowych lasów w Polsce; – charakterystyka gatunkowa lasów w Polsce i w regionie. – ocena zagrożeń dla lasów, wynikających z gospodarczej działalności człowieka.
	10	Środowisko naturalne Morza Bałtyckiego. Rozwój gospodarki morskiej.	1	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie Morza Bałtyckiego na mapie Europy, określenie jego położenia i typu (śródlądowe), powiązanie z Atlantykiem; – znajomość nazw państw bałtyckich; – rozumienie znaczenia dostępu do morza dla polskiej gospodarki. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie etapów powstawania Morza Bałtyckiego; – znajomość typów bałtyckich wybrzeży oraz przyczyn ich powstania; – ocena stanu czystości wód Bałtyku, wskazanie potencjalnych zagrożeń, propozycje działań zapobiegawczych.
	11	Internetowe źródła informacji geograficznych na temat Polski.	1	<ul style="list-style-type: none"> – umiejętność korzystania z wyszukiwarek internetowych w celu pozyskania informacji geograficznych; – znajomość najważniejszych portali internetowych o tematyce geograficznej; – umiejętność korzystania z map, baz danych i innych aplikacji geograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość specjalistycznych serwisów branżowych w internecie (<i>IMGW</i>, <i>PIG</i>, <i>IUNG</i>, <i>IBLES</i> itp.); – znajomość lokalnych portali internetowych; – ocena wiarygodności oraz wartości informacji uzyskiwanych z danego źródła.
REGIONY GEOGRAFICZNE POLSKI.	12	Podstawy podziału Polski na regiony geograficzne.	1	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminów: <i>pas rzeźby terenu</i> (<i>pas krajobrazowy</i>), <i>region geograficzny</i>, <i>region historyczny</i>, <i>krajobraz naturalny</i>; – rozumienie podstaw podziału Polski na regiony geograficzne (rzeźba terenu i budowa geologiczna jako kryterium decydujące); – wskazanie na mapie Polski pasów rzeźby terenu i regionów geograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość typów krajobrazu naturalnego; – rozpoznanie na ilustracji krajobrazu naturalnego i powiązanie go z cechami rzeźby terenu, a następnie z odpowiednimi procesami geologicznymi; – rozróżnienie historycznych i geograficznych nazw regionów w Polsce.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
REGIONY GEOGRAFICZNE POLSKI.	13	Krajobrazy naturalne polskiej części Pobrzeży Południowo-bałtyckich.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminów: <i>pobrzeże, wybrzeże, klif, mierzeja, jezioro przybrzeżne, delta, depresja</i>; – wskazanie na mapie pasa Pobrzeży Południowo-bałtyckich oraz jego głównych regionów geograficznych w Polsce; – ogólna charakterystyka krajobrazów naturalnych pasa pobrzeży. 	<ul style="list-style-type: none"> – szczegółowa charakterystyka typów krajobrazu naturalnego w pasie pobrzeży wraz z ich identyfikacją na mapach i zdjęciach; – rozumienie procesów prowadzących do powstania typowych dla pobrzeży form rzeźby terenu (klifu, plaży, mierzei, jeziora przybrzeżnego, delty).
	14	Współzależności między zagospodarowaniem pasa pobrzeży a jego środowiskiem naturalnym.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminów: <i>gospodarka morską, Trójmiasto</i>; – wskazanie na mapie największych polskich portów morskich; – rozumienie przyczyn rozwoju głównych działów gospodarki morskiej (transportu, rybołówstwa, turystyki). 	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka rozmieszczenia ludności w pasie pobrzeży; – odszukanie dokładnych danych statystycznych dotyczących gospodarki morskiej; – ocena wpływu gospodarki na środowisko naturalne polskiego wybrzeża.
	15	Cechy charakterystyczne młodego krajobrazu polodowcowego na Pojezierzach Polskich.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminów: <i>pojezierze, młody krajobraz polodowcowy (rzeźba młodoglacjalna)</i>; – wskazanie na mapie pasa Pojezierzy Polskich oraz jego głównych regionów geograficznych; – ogólna charakterystyka krajobrazów naturalnych pasa pojezierzy. 	<ul style="list-style-type: none"> – szczegółowa charakterystyka typów krajobrazu naturalnego w pasie pojezierzy wraz z ich identyfikacją na mapach i zdjęciach; – rozumienie procesów prowadzących do powstania młodoglacjalnych form terenu (jezior, moren, sandrów); – znajomość pochodzenia głównych polskich jezior.
	16	Gospodarcze wykorzystanie środowiska naturalnego na Pojezierzach Polskich.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie na mapie największych miast Pojezierzy Polskich; – znajomość bogactw naturalnych pojezierzy, które wykorzystywane są do celów gospodarczych; – znajomość głównych działów gospodarki, rozwiniętych w pasie pojezierzy (rolnictwo, przemysł, turystyka). 	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka rozmieszczenia ludności w pasie pojezierzy; – wyjaśnienie przyczyn zróżnicowanego zagospodarowania poszczególnych regionów w pasie pojezierzy; – ocena wpływu gospodarki na środowisko naturalne Pojezierzy Polskich.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
REGIONY GEOGRAFICZNE POLSKI.	17	Krajobrazy naturalne Nizin Środkowopolskich.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminów: <i>nizina</i>, <i>stary krajobraz polodowcowy</i> (<i>rzeźba staroglacjalna</i>); – wskazanie na mapie pasa Nizin Środkowopolskich i jego głównych regionów geograficznych; – ogólna charakterystyka krajobrazów naturalnych pasa nizin. 	<ul style="list-style-type: none"> – szczegółowa charakterystyka typów krajobrazu naturalnego w pasie nizin wraz z ich identyfikacją na mapach i zdjęciach; – rozumienie procesów prowadzących do powstania staroglacjalnych form terenu (równin, pradolin, wydmy śródlądowych).
	18	Wzajemne związki między gospodarką pasa nizin a jego środowiskiem naturalnym.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie na mapie największych miast pasa nizin; – znajomość terminu <i>aglomeracja</i>; – wskazanie na mapie miejsc wydobywania głównych surowców mineralnych pasa nizin; – rozumienie przyczyn rozwoju rolnictwa i przemysłu w oparciu o zasoby naturalne i potencjał ludzki. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka rozmieszczenia ludności na Nizinach Środkowopolskich; – wyjaśnienie przyczyn zróżnicowanego zagospodarowania poszczególnych regionów w pasie nizin; – ocena wpływu gospodarki na środowisko naturalne Nizin Środkowopolskich.
	19	Zróżnicowanie krajobrazów naturalnych na Wyżynach Polskich.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminów: <i>wyżyna</i>, <i>kras</i>, <i>gołoborze</i>, <i>less</i>, <i>wąwóz</i>; – wskazanie na mapie pasa Wyżyn Polskich oraz jego głównych regionów geograficznych; – ogólna charakterystyka krajobrazów naturalnych pasa wyżyn. 	<ul style="list-style-type: none"> – szczegółowa charakterystyka typów krajobrazu naturalnego w pasie wyżyn wraz z ich identyfikacją na mapach i zdjęciach; – rozumienie procesów prowadzących do powstania form krasowych, gołoborzy, pokryw lessowych.
	20	Współzależności między gospodarką w pasie wyżyn a ich środowiskiem naturalnym.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie na mapie największych skupisk ludności w pasie wyżyn; – znajomość terminów: <i>konurbacja</i>, <i>rekultywacja</i>; – znajomość bogactw naturalnych pasa wyżyn i ich gospodarczego wykorzystania; – rozumienie przyczyn rozwoju przemysłu na Wyżynie Śląskiej i rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka rozmieszczenia ludności na Wyżynach Polskich; – wyjaśnienie przyczyn zróżnicowanego zagospodarowania poszczególnych regionów w pasie wyżyn; – ocena wpływu gospodarki na środowisko naturalne Wyżyn Polskich.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
REGIONY GEOGRAFICZNE POLSKI.	21	Krajobrazy naturalne oraz zagospodarowanie Kotlin Podkarpackich.	1 (2)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminów: <i>kotlina, zapadlisko</i>; – wskazanie na mapie pasa Kotlin Podkarpackich (Podkarpacia Północnego) i jego regionów geograficznych; – ogólna charakterystyka krajobrazów naturalnych Kotlin Podkarpackich; – znajomość bogactw mineralnych Podkarpacia i ich gospodarczego wykorzystania. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość tektonicznego pochodzenia Kotlin Podkarpackich; – wyjaśnienie związków między układem sieci rzecznej a rozwojem osadnictwa i gospodarki na Podkarpaciu; – znajomość historycznej przeszłości Krakowa i jego najważniejszych zabytków.
	22	Kształtowanie się Karpat i występujących w nich obecnie krajobrazów naturalnych.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminów: <i>góry, pogórze, łańcuch górski, pasmo górskie, grzbiet, grań, przełom, przełęcz</i>; – wskazanie Karpat na mapach Europy i Polski, wyróżnienie ich mniejszych jednostek (Beskidów, Tatr, Pienin); – ogólna znajomość geologicznej przeszłości Karpat. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka krajobrazów naturalnych występujących w Karpatach, w powiązaniu z ich geologiczną przeszłością i piętrowym układem roślinności; – znajomość karpackich walorów przyrodniczych, w tym atrakcji turystycznych.
	23	Związki między rodzajem zagospodarowania a cechami środowiska naturalnego Karpat.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnienie przyczyn słabego zaludnienia obszarów górskich; – rozumienie ograniczeń w rozwoju gospodarki na terenach górskich; – znajomość głównych działów gospodarki rozwiniętych po polskiej stronie Karpat (turystyka, rolnictwo). 	<ul style="list-style-type: none"> – ocena poziomu zagospodarowania turystycznego w polskiej części Karpat; – zaplanowanie trasy ciekawej wycieczki krajoznawczej w Karpatach; – znajomość zasad bezpiecznego poruszania się na górskich szlakach.
	24	Sudety – krajobrazy naturalne gór średnich i przedgórze.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminów: <i>góry zrębowe, zrąb, uskoki, masyw, przedgórze, pogórze</i>; – wskazanie Sudetów na mapach Europy i Polski, wyróżnienie ich mniejszych jednostek (Karkonoszy, Kotlin, Pogórza, Przedgórze); – rozumienie znaczenia krawędzi sudeckiej jako naturalnej granicy między górami a przedgórzem. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość złożonej przeszłości geologicznej Sudetów. – charakterystyka sudeckich krajobrazów naturalnych w powiązaniu z ich geologiczną przeszłością i piętrowym układem roślinności; – znajomość przyrodniczych walorów Sudetów, w tym atrakcji turystycznych.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
REGIONY GEOGRAFICZNE POLSKI.	25	Zmiany w zagospodarowaniu Sudetów i Przedgórze Sudeckiego.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie na mapie głównych ośrodków przemysłowych i turystycznych w Sudetach i na przedgórzu; – znajomość sudeckich bogactw mineralnych i ich gospodarczego wykorzystania; – rozumienie przyczyn zmian w gospodarce rejonu Sudetów w ostatnich latach. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka rozmieszczenia ludności w Sudetach i na Przedgórzu Sudeckim; – wyjaśnienie przyczyn rozwoju tylko niektórych działów gospodarki w Sudetach; – zaplanowanie trasy ciekawej wycieczki krajoznawczej w Sudetach.
LUDNOŚĆ I GOSPODARKA POLSKI.	26	Podział terytorium Polski na jednostki administracyjne.	1	<ul style="list-style-type: none"> – rozumienie konieczności podziału terytorium kraju na mniejsze jednostki; – znajomość zasad aktualnego, 3-stopniowego podziału administracyjnego Polski; – określenie przynależności własnej miejscowości do konkretnych jednostek administracyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość nazw organów władzy państwowej i samorządowej w jednostkach administracyjnych różnego szczebla; – określenie na mapie administracyjnej Polski przynależności dowolnego obszaru do danych jednostek podziału terytorialnego.
	27	Sytuacja demograficzna ludności Polski.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość orientacyjnej liczby ludności naszego kraju (38 mln); – znajomość terminów: <i>przyrost rzeczywisty, przyrost naturalny, emigracja, imigracja, saldo migracji</i>; – odczytanie struktury wieku i płci z wykresu (piramidy wieku). 	<ul style="list-style-type: none"> – odszukiwanie, przeliczanie oraz interpretowanie danych demograficznych GUS; – rozumienie obecnych zmian w ruchu naturalnym i migracjach polskiej ludności; – ocena aktualnej sytuacji demograficznej w Polsce i w regionie.
	28	Rozmieszczenie ludności na obszarze Polski. Procesy urbanizacyjne.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – rozumienie przyczyn nierównomiernego rozmieszczenia ludności na terenie Polski; – znajomość terminów: <i>gęstość zaludnienia, miasto, wieś, migracje wewnętrzne, procesy urbanizacyjne</i>; – wyjaśnienie zachodzących u nas obecnie ruchów migracyjnych ludności oraz procesów urbanizacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – obliczenie średniej gęstości zaludnienia w dowolnej jednostce administracyjnej; – znajomość orientacyjnej wartości stopnia urbanizacji w Polsce (61%); – wskazanie przykładów różnych rodzajów urbanizacji w kraju i w regionie.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
LUDNOŚĆ I GOSPODARKA POLSKI.	29	Struktura zatrudnienia na tle zmian w polskiej gospodarce.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość podziału ludności wg zdolności do pracy (przedprodukcyjni, produkcyjni, poprodukcyjni); – rozumienie terminów: <i>aktywność zawodowa, stopa bezrobocia, rynek pracy</i>; – ogólna charakterystyka zmian w strukturze zatrudnienia ludności Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumienie związku między zatrudnieniem w usługach a poziomem rozwoju kraju; – wskazanie obszarów o największym i najmniejszym bezrobociu, wyjaśnienie przyczyn danego stanu rzeczy; – ocena aktualnej sytuacji na lokalnym rynku pracy.
	30	Rozwój polskiego rolnictwa w zależności od warunków naturalnych.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość terminów: <i>rolnictwo, użytki rolne, okres wegetacyjny</i>; – rozumienie wpływu jakości gleb, typu klimatu i rzeźby terenu na rozwój rolnictwa; – wskazanie na mapie Polski obszarów o najlepszych i najgorszych warunkach naturalnych dla rozwoju rolnictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytanie z wykresu i wyjaśnienie struktury użytkowania ziemi w Polsce; – podanie przykładów wpływu warunków naturalnych na rodzaj upraw i hodowli; – ocena warunków naturalnych własnego regionu pod względem ich rolniczego wykorzystania.
	31	Rodzaje produkcji rolnej i gospodarka żywnościowa w Polsce.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – rozumienie terminów: <i>zbiory, plony, produkcja towarowa, specjalizacja produkcji, agrotechnika</i>; – znajomość głównych roślin uprawnych i zwierząt hodowlanych w Polsce; wskazanie na mapie tematycznej obszarów ich występowania; – charakterystyka produkcji rolnej we własnym regionie. 	<ul style="list-style-type: none"> – odszukiwanie, przeliczanie i interpretowanie rolniczych danych statystycznych; – wyjaśnienie wpływu czynników ekonomicznych (wielkość gospodarstw, mechanizacja, towarowość, stopień specjalizacji) na wielkość i rodzaj produkcji rolnej; – opis zmian polskiego rolnictwa w ostatnich latach.
	32	Przemysł elektroenergetyczny i jego znaczenie dla polskiej gospodarki.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – świadomość wielkiego znaczenia energii elektrycznej w gospodarce i życiu codziennym człowieka; – wskazanie najważniejszych surowców energetycznych wydobywanych u nas; – znajomość głównych rodzajów elektrowni i wyjaśnienie przyczyn ich lokalizacji w danym miejscu Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie przykładów wpływu przemysłu elektroenergetycznego na środowisko naturalne; – wyjaśnienie przyczyn konieczności poszukiwań alternatywnych źródeł energii; – charakterystyka wykorzystania źródeł energii we własnym regionie.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
LUDNOŚĆ I GOSPODARKA POLSKI.	33	Główne obszary przemysłowe w Polsce i ich dzisiejsze problemy.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – rozumienie przyczyn rozwoju przemysłu w danym miejscu (w oparciu o bazę surowcową lub zasoby siły roboczej); – znajomość terminów: <i>ośrodek przemysłowy, okręg przemysłowy, specjalna strefa ekonomiczna</i>; – wskazanie największych skupisk przemysłu w Polsce i określenie branż w nich dominujących. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnienie przyczyn powstania wybranych okręgów przemysłowych w Polsce; – wyjaśnienie zmian dokonujących się w polskim przemyśle w ostatnim dwudziestoleciu; – przedstawienie roli specjalnych stref ekonomicznych w rozwoju przemysłu; – ocena uprzemysłowienia własnego regionu.
	34	Intensywny rozwój usług w Polsce oraz ich znaczenie dla naszej gospodarki.	1	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość zasadniczego podziału gospodarki na 3 sektory (rolnictwo, przemysł, usługi); – rozumienie podstawowego podziału usług na materialne i niematerialne; – wyjaśnienie przyczyn intensywnego rozwoju usług w Polsce w ostatnich latach. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość różnych klasyfikacji usług; – wyjaśnienie znaczenia poziomu zatrudnienia w usługach dla rozwoju kraju; – wskazanie przykładów ośrodków i firm usługowych we własnym regionie.
	35	Rodzaje sieci transportowych i ich znaczenie w polskiej gospodarce.	1	<ul style="list-style-type: none"> – rozumienie terminów: <i>komunikacja, transport, łączność, węzeł komunikacyjny, sieć transportowa</i>; – znajomość głównych rodzajów transportu, ich cech oraz znaczenia w gospodarce i życiu człowieka; – ogólna charakterystyka sieci kolejowej i drogowej w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnienie przyczyn nierównomiernej gęstości sieci transportowych w Polsce; – planowanie przebiegu podróży wybranym środkiem transportu przy użyciu map, rozkładów jazdy, programów komputerowych, nawigacji GPS; – opis sieci transportowych we własnym regionie.
	36	Walory turystyczne Polski.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – rozumienie turystyki jako dobrowolnego podróżowania ludności w celach krajoznawczych lub wypoczynkowych (rzadziej też innych); – wskazanie najcenniejszych walorów turystycznych Polski i własnego regionu; – posługiwanie się mapami turystycznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość klasyfikacji walorów turystycznych; – wyszukiwanie informacji turystycznych na temat dowolnego obszaru; – ogólna ocena atrakcyjności turystycznej własnego kraju i regionu.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
LUDNOŚĆ I GOSPODARKA POLSKI.	37	Ochrona przyrody oraz obiektów dziedzictwa kulturowego w Polsce.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – świadomość konieczności ochrony środowiska naturalnego i obiektów dziedzictwa kulturowego (zabytków); – znajomość działań bezpośrednio chroniących przyrodę i w/w obiekty; – wskazanie głównych form prawnej ochrony przyrody w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie przykładów niszczącego wpływu człowieka na środowisko naturalne; – znajomość źródeł informacji o ochronie przyrody, w tym stron internetowych organizacji ekologicznych; – ocena zagrożeń środowiska i działań ochronnych we własnym regionie.
	38	Rola i znaczenie Polski w Europie i na świecie.	1	<ul style="list-style-type: none"> – określenie położenia geograficznego Polski w Europie i wynikających stąd konsekwencji politycznych oraz gospodarczych; – znajomość nazw najważniejszych organizacji międzynarodowych, do których należy nasz kraj; – ocena aktualnego znaczenia Polski na arenie międzynarodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość historycznych i kulturowych związków Polski z Europą; – porównanie Polski z innymi krajami europejskimi pod wybranymi względami (wyrażonymi danymi liczbowymi); – przedstawienie postaci wybitnych Polaków, znanych w Europie i na świecie (zwłaszcza tych związanych z naszym regionem).
NASZ REGION. NASI SĄSIEDZI.	39	Główne cechy środowiska przyrodniczego naszego regionu.	1	<ul style="list-style-type: none"> – określenie przynależności naszej miejscowości do konkretnego regionu (geograficznego, historycznego, „administracyjnego”); – określenie położenia naszej miejscowości w regionie i naszego regionu w Polsce; – ogólna charakterystyka składników środowiska naturalnego w regionie. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość pochodzenia nazwy regionu; – wskazanie i wyjaśnienie wzajemnych relacji oraz oddziaływań między poszczególnymi elementami środowiska naturalnego (rzeźbą terenu, klimatem, wodami, glebami, lasami).
	40	Ludność naszego regionu.	1	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka rozmieszczenia ludności w regionie, w tym największych miast i zespołów miejskich; – znajomość głównych cech demograficznych lokalnej społeczności; – znajomość nazwisk wybitnych postaci historycznych i współczesnych, związanych z regionem. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość pochodzenia ludności regionu, w tym jej skład narodowościowy; – wyjaśnienie przyczyn występowania określonych tendencji w ruchu ludności regionu; – ocena sytuacji demograficznej własnego regionu na tle całego kraju.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
NASZ REGION. NASI SĄSIEDZI.	41	Gospodarka naszego regionu i jej związki z lokalnymi zasobami środowiska naturalnego.	1	<ul style="list-style-type: none"> – ocena zasobności lokalnej bazy surowcowej oraz potencjału siły roboczej; – ogólna charakterystyka gospodarki własnego regionu, w tym jej najlepiej rozwiniętych działów; – wskazanie największych ośrodków przemysłowych i usługowych w regionie; – wskazanie przykładów wzajemnych relacji między gospodarką a środowiskiem. 	<ul style="list-style-type: none"> – odszukanie i interpretacja danych statystycznych na temat lokalnej gospodarki; – wyjaśnienie przyczyn różnego poziomu rozwoju głównych działów gospodarki w regionie (rolnictwa, przemysłu i usług); – ocena sytuacji gospodarczej własnego regionu z uwzględnieniem problemu bezrobocia.
	42	Rozwój turystyki w regionie w oparciu o lokalne walory krajoznawcze i wypoczynkowe.	1	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość najcenniejszych walorów turystycznych własnego regionu; – wyszukiwanie w różnych źródłach informacji turystycznych o regionie; – umiejętność posługiwania się mapami turystycznymi i samochodowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocena poziomu lokalnego zagospodarowania turystycznego i wyjaśnienie przyczyn istniejącego stanu rzeczy; – zaplanowanie interesującej wycieczki po regionie; – porównanie atrakcyjności turystycznej własnego regionu z innymi obszarami.
	43	Lokalne zmiany w środowisku naturalnym, zachodzące na skutek gospodarczej działalności człowieka.	1	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie lokalnych przykładów przekształceń środowiska przez człowieka; – wskazanie przykładów działań bezpośrednio chroniących środowisko regionu; – świadomość konieczności ochrony środowiska naturalnego przed jego nadmiernym wykorzystywaniem. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość źródeł informacji gospodarczych i ekologicznych o własnym regionie; – ocena skali wpływu lokalnej gospodarki na środowisko naturalne; – określenie najbardziej korzystnych dla środowiska kierunków gospodarczego rozwoju regionu.
	44	Mój region moją „Małą Ojczyzną”. Społeczno-gospodarcza charakterystyka regionu.	1	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość, umiejętność odszukania i odczytania najważniejszych danych geograficznych o własnym regionie; – rozumienie roli i znaczenia regionu w skali kraju; – utożsamianie się ze społecznością lokalną, przy jednoczesnym poszanowaniu mieszkańców innych regionów. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie własnych związków z regionem; – ocena aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej własnego regionu w porównaniu z innymi obszarami; – wskazanie najbardziej pożądaných kierunków lokalnego rozwoju.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
NASZ REGION. NASI SĄSIEDZI.	45	Euroregiony jako jedna z form współpracy Polski z krajami sąsiednimi.	1	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość nazw państw sąsiadujących z Polską; – rozumienie terminów: <i>euroregion</i>, <i>współpraca transgraniczna</i>; – wskazanie przykładów społeczno-gospodarczych powiązań Polski z sąsiadami. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie celów funkcjonowania euroregionów; – charakterystyka wybranych euroregionów, ustanowionych wzdłuż granic Polski; – znajomość głównych cech geograficznych państw sąsiadujących z Polską.
	46	Niemcy jako europejska i światowa potęga gospodarcza.	1	<ul style="list-style-type: none"> – określenie położenia i wielkości Niemiec w Europie; – wskazanie głównych cech niemieckiego środowiska naturalnego; – charakterystyka rozmieszczenia ludności Niemiec; – wyjaśnienie przyczyn rozwoju określonych działów gospodarki w Niemczech (przemysłu i usług). 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie przykładów gospodarczego wykorzystania środowiska naturalnego Niemiec; – przedstawienie aktualnej sytuacji demograficznej u naszych zachodnich sąsiadów; – wyjaśnienie przyczyn silnej pozycji Niemiec na arenie międzynarodowej.
	47	Ukraina w świetle społeczno-gospodarczych przemian ostatnich lat.	1	<ul style="list-style-type: none"> – określenie położenia i wielkości Ukrainy w Europie; – wskazanie głównych cech ukraińskiego środowiska naturalnego; – wyjaśnienie przyczyn rozwoju określonych działów gospodarki na Ukrainie (rolnictwa na zachodzie i przemysłu na wschodzie kraju). 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie przykładów gospodarczego wykorzystania środowiska naturalnego Ukrainy; – przedstawienie społeczno-gospodarczych przemian na Ukrainie w ostatnich latach; – znajomość historycznych, politycznych i społecznych związków Ukrainy z Polską.
	48	Litwa i Białoruś – cechy środowiska naturalnego i gospodarki.	1 (2)	<ul style="list-style-type: none"> – określenie położenia geograficznego i wielkości obszarów Litwy oraz Białorusi w Europie; – wskazanie głównych cech środowiska przyrodniczego naszych wschodnich sąsiadów; – znajomość problemów społecznych występujących na Litwie i Białorusi, w tym kwestii dotyczących polskich mniejszości narodowych; 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie przykładów gospodarczego wykorzystania środowiska naturalnego na Litwie i Białorusi; – świadomość skrajnie odmiennych pozycji politycznych Litwy i Białorusi na arenie europejskiej; – znajomość historycznych, politycznych i społecznych związków Litwy i Białorusi z Polską.

DZIAŁ	NR LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA PODSTAWOWE	WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE
NASZ REGION. NASI SĄSIEDZI.	49	Federacja Rosyjska – charakterystyka środowiska przyrodniczego.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – określenie położenia Federacji Rosyjskiej na świecie i w Europie; – świadomość wielkości obszaru państwa rosyjskiego (zdecydowanie największy kraj świata); – wskazanie stref klimatycznych i krajobrazowych oraz wielkich regionów geograficznych Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość historii powstania Federacji Rosyjskiej; – wskazanie głównych cech rosyjskiego środowiska naturalnego; – geograficzna charakterystyka obwodu kaliningradzkiego jako „bezpośredniego” sąsiada Polski.
	50	Federacja Rosyjska – charakterystyka ludności i gospodarki.	1 (0,5)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnienie przyczyn nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Rosji; – wskazanie wielkich zasobów różnorodnych bogactw naturalnych jako podstawy rozwoju rosyjskiego przemysłu; – świadomość roli Federacji Rosyjskiej na arenie międzynarodowej (światowe mocarstwo). 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie aktualnej sytuacji demograficznej w Federacji Rosyjskiej; – znajomość cech rosyjskiego rolnictwa, w tym główne uprawy i zwierzęta hodowlane; – znajomość historycznych, politycznych, społecznych i gospodarczych związków Rosji z Polską.
	51	Republika Czeska i Słowacja – cechy środowiska naturalnego i gospodarki.	1 (2)	<ul style="list-style-type: none"> – określenie położenia i wielkości Republiki Czeskiej oraz Słowacji w Europie; – wskazanie cech środowiska przyrodniczego naszych południowych sąsiadów; – wyjaśnienie przyczyn rozwoju określonych działów czeskiej i słowackiej gospodarki (przemysłu, turystyki). 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazanie przykładów gospodarczego wykorzystania czeskiego i słowackiego środowiska naturalnego; – charakterystyka rozmieszczenia ludności u naszych południowych sąsiadów; – znajomość przebiegu integracji europejskiej Republiki Czeskiej i Słowacji.
	52	Ocena procesów integracji gospodarczej w Europie.	1	<ul style="list-style-type: none"> – świadomość wiodącej roli Unii Europejskiej na naszym kontynencie; – wskazanie konkretnych przykładów europejskiej integracji gospodarczej (waluta euro, układ z Schengen i in.); – samodzielna ocena europejskich procesów integracyjnych, w tym przystąpienia Polski do UE. 	<ul style="list-style-type: none"> – znajomość nazw państw europejskich należących do Unii oraz tych pozostających poza nią; – porównanie korzyści i niekorzyści wynikających z przynależności do UE; – znajomość specyficznych praw, obowiązków i zwyczajów panujących w różnych krajach Europy.